

FUNCȚII ALE SECVENȚELOR NARATIVE ÎN CONVERSAȚIE

FONCTIONS DES SÉQUENCES NARRATIVES DANS LA CONVERSATION

(Résumé)

Dans cet article, nous avons distingué cinq fonctions des séquences narratives dans la conversation, en tenant compte du contexte et de l'intention de communiquer du locuteur. Sous la forme de la narration, l'intervention du locuteur peut atteindre plusieurs buts: informer, expliquer, illustrer, évoquer, confesser. La fonction, la forme et le contenu de la séquence narrative sont influencés aussi par des données contextuelles telles que la relation entre les interlocuteurs, leur histoire conversationnelle et le cadre de l'interaction.

Mots-clés: conversation, narration, fonction.

1. Trăsături ale narațiunii în conversație

Împărtășirea evenimentelor prin povestirea în conversație, dezvăluirea opiniei asupra realității și a percepției asupra acesteia prin evocarea unor evenimente trecute sunt modalități prin care vorbitorii se cunosc, inițiază un contact, își mențin și își consolidează relația. Evocarea experienței trecute, a unor fapte care s-au întâmplat, la care vorbitorul a fost martor sau participant, se realizează sub forma discursului narativ, definit de W. Labov și J. Waletzky în studiul *Analiza narativă: versiuni orale ale experienței personale* (1981 [1967]: 262) drept „o tehnică verbală pentru recapitularea experienței, particular vorbind, o tehnică de construire a unor unități narrative care corespund secvenței temporale a acelei experiențe” și având două funcții: referențială și evaluativă. Narațiunile analizate de autorii menționați sunt produse în prezența unui cercetător exterior grupului social analizat și nu au loc în contextul unei interacțiuni spontane. Spre deosebire de narațiunile controlate, povestirea în conversație are un statut diferit, construindu-se în interacțiune, fiind fragmentată, astfel, de intervențiile interlocutorului și prezentând elemente de

discontinuitate, specifice unui discurs care nu este dinainte pregătit. Distincția între povestirile compacte, produse în situații de comunicare rituală, „având ca obiect povestitul”, și cele segmentate, „care se încheagă prin conversație” (Ionescu-Ruxăndoiu 1991: 38) clarifică deosebirea de statut dintre narațiunile orale analizate de W. Labov și J. Waletzky și cele realizate în conversație. Deși natura interacțională definește ambele tipuri de narațiuni, povestirile în conversație se construiesc prin colaborare: interlocutorul naratorului poate continua diverse secvențe, poate cere informații suplimentare, poate evalua cele povestite. În ceea ce privește structura, narațiunea în conversație are trei componente: prefața (anunțarea povestirii sau elementul declanșator al acesteia), povestirea propriu-zisă și răspunsul ce poate fi materializat prin comentarii ulterioare. Performarea unei narațiuni în conversația obișnuită este influențată atât de elemente ale contextului de comunicare, cât și de cotextul format din intervențiile precedente sau intercalate în povestire.

2. Funcții ale secvențelor narrative în conversație

În conversație, narațiunea se poate încadra într-o replică sau se poate extinde pe mai multe replici, datorită caracterului dialogal al interacțiunii. Astfel, narațiunea poate constitui însuși obiectul conversației atunci când naratorului i se cer informații despre un eveniment trecut (precum în interacțiunea *La Brăila, la vie*, din IVLRA), când în interacțiune sunt rememorate evenimente, sau poate alimenta subiectul, prin caracterul său explicativ, argumentativ. De asemenea, o conversație poate cuprinde o singură narațiune sau un șir de narațiuni.

Inwood Deneufchâtel (2005: 258) delimitează trei funcții ale narațiunilor analizate pe un corpus alcătuit din conversațiile a cinci prietene, grup din care cercetătoarea face parte. Astfel, există narațiuni cu funcție *explicativă*, putând avea, la rândul lor, o funcție argumentativă sau justificativă, narațiuni cu funcție *ilustrativă* a unei idei/constatări generale și narațiuni „pour raconter”¹. Credem că funcția ilustrativă, așa cum a definit-o autoarea, este, în sine, un aspect al funcției argumentative. De asemenea, putem lărgi sfera narațiunilor „pour raconter” la narațiuni referitoare la întâmplări care nu fac parte din trecutul apropiat al naratorului și care sunt performate cu scopul explicării și interpretării istoriei și la narațiuni care au asupra naratorului un efect terapeutic (povestirea-confesiune).

În această lucrare, analizăm cinci funcții ale secvențelor narrative (informativă, explicativă, ilustrativă, evocativă și confesivă), ținând seama de cotextul narațiunii în conversație, de intenția de comunicare a subiectului vorbitor, de actul de vorbire global realizat prin discursul narativ (a informa, a explica, a ilustra, a evoca, a se confesa). Astfel, funcția *informativă* este

¹ „Narrations «pour raconter» qui sont racontées tout simplement pour mettre en narration un événement de sa journée (ou sa semaine, son année...)” (Inwood Deneufchâtel 2005: 258).

dominantă atunci când funcția referențială identificată de Labov și Waletzky (1981 [1967]), prin care se constituie evenimentul narat, predomină asupra celei evaluative, „o funcție adițională a interesului personal determinat de un stimul din contextul social în care acesta apare” (Labov, Waletzky 1981 [1967]: 262). Narațiunea este o mișcare de răspuns la o cerere de informații. Evaluarea are, în acest caz, un aspect secundar, rolul de evaluator putând reveni mai ales naratarului, deoarece naratorul tinde să se limiteze la expunerea faptelor. Prin funcția *explicativă*, narațiunea clarifică o afirmație ce nu are nevoie a fi justificată, demonstrată, motivează un fenomen, punându-l într-o relație de cauzalitate sau de consecuție cu un altul. Narațiunea în conversație îndeplinește un rol *ilustrativ* atunci când exemplifică sau susține o idee a naratorului, exprimată ca atare în prefața narațiunii sau pe parcursul narațiunii. Funcția *evocativă* predomină atunci când sunt redată întâmplări îndepărtate în timp, pentru a li se sublinia valoarea și importanța până în momentul prezent. Funcția *confesivă* se actualizează atunci când prin narațiune sunt redată întâmplări care îl afectează sau care l-au afectat din punct de vedere psihologic pe narator, prin care sunt dezvăluite „gânduri sau sentimente intime” (DEX, s.v. *confesiune*).

2.1. Funcția informativă

În primul exemplu, observăm că narațiunea lui CM, declanșată de întrebarea interlocutoarei LDJ (*Da' CE se-ntâmplă în /i (AK) la: târgul ăsta de Sfânta Mărie*), este statică, prin utilizarea verbelor la imperfect (*stăteai, te duceai, dormeai, era*), dar nu este lipsită de o ordine temporală. Această narațiune-expunere este lipsită de mărci verbale ale evaluării și este urmată de o descriere autodeclanșată (*Știi cum e acuma Carmen ↓ la Ciolpani de:?*), care prezintă mărci ale evaluării precum rostirea marcată, comentariul evaluativ (*E-adevărat*), repetiția. Prin alăturare, cele două intervenții realizate prin modalități de expunere diferite aduc informații asupra întrebării subiacente generale (*Cum e la un târg?*), realizându-se o comparație între trecut și prezent. Narațiunea și descrierea, aparținând la doi emițători diferiți, se completează din punct de vedere informativ:

(1) LDJ: *Da' CE se-ntâmplă în /i (AK) la: târgul `sta de Sfânta Mărie.*

CM: *De Sfânta Mărie stăteai: (AK) te duceai: pe paisprezece ↑ dormeai /i noaptea la mănăstire: ↑ .*

MM: *Era hramul. [E HRAmul bisericii.*

CM: *[Era hramul bisericii ↑ <R dormeai noaptea la mănăstire ↑ și-a doua zi era BĂLCI ↓ R> <Î<L LA:Nțuri ↓ MI:Nгии (sic!) ↓ L> Î> /i: . [nghețată pă <Î bă:ț ↓ }> MEre ro:șii ↓*

MM: *Știi cum e acuma Carmen ↓ la Ciolpani de:?*

CM: *CUM e.*

MM: <MARC Numai țigani. MARC> E-adevăRAT↓ cu BĂLCI↓ cu LANțuri↓ cu: tot felul de chestii↑ da' /i REStul↓ ce-nseamnă . . vânzarea de bâlci↑ <Î numai Î> și numai țigani. .

GA: Da' rromi nu poți să le spui?

MM: Ți <Î gani Î> ți < Î gani Î> ți <Î gani Î> țigani. . Că doar am FOST duminic-acolo. . . C-am fost să vedem /i: la biserică↓ slujba↓ că e: ⊥ (CORV, *La Obor era târg de oale*: 98–99).

La Brăila, la vie (IVLRA) reprezintă un alt exemplu în care narațiunea are predominant o funcție informativă, declanșată fiind de întrebarea și *CUM a fost la brăila*↑ *la: Vie?*. Povestirea este prefațată de o negociere a subiectului conversației, în care solicitarea lui A întâmpină un fals refuz de a povesti, ce suscită, de fapt, curiozitatea și prezintă întâmplarea ca excepțională. Prin paralela cu romanul, B anunță și o menținere îndelungată a rolului de emițător, ceea ce implică acordul interlocutoarei sale. Naratarul își exprimă ludic interesul, acordând naratorului dreptul la cuvânt. Atmosfera detensionată, manifestată prin intonație, prin răs, prin răsul concomitent cu rostirea, este favorabilă povestirii. Întrebarea lui A presupune un istoric conversațional comun, ce are influență asupra modului în care este transmisă informația prin povestire. Naratorul reconstituie întâmplările petrecute în timpul călătoriei de la București la un sat din apropierea Brăilei, acordând atenție succesiunii temporale și punctelor culminante ale desfășurării narative. Partea evaluativă aparține în mai mare măsură naratarului, care își manifestă interesul și prin întrebări ajutătoare (<@da' CE s-a-ntîmplat.>), prin intervenții continuative (*[cu copii cu tot)*, prin cererea de informații suplimentare (*da' CE le duceți la țară↓ a:↑ zahăr↓ ulei↓ chestii d-astea↑ nu↓; [păi da' ce↑ salam nu e și la brăila↑ trebuie să le duceți de la bucurești?]*), prin semnale ale receptării, comportament constant de-a lungul conversației.

Informațiile pot să nu fie furnizate în urma unei cereri explicite, naratorul autoselectându-se, în cazul unei ezitări sau al unui răspuns succint din partea interlocutorului la o întrebare declanșatoare de discurs narativ:

(2) *CE să-ți mai zic despre: ⊥ hai să-ți povestesc pes- (K) despre clientul nostru turc. # m?*

B: [_p povestește.> (ROVA, *Toată lumea vrea în centru*: 99).

Cererea de informații de tipul *ce s-a întâmplat* poate primi un răspuns care nu este dezvoltat într-o secvență narativă. Schimburile verbale următoare conțin întrebări declanșatoare de discurs narativ (*CE-AȚI făcut în uichend; mama ce face? tata?; babi?# CE-A mai făcut?*), performate alternativ de cele două interlocutoare, ce anunță un cadru favorabil povestirii, dar care nu primesc răspunsuri sub formă de discurs narativ. Mai multe secvențe narative sunt dezvoltate pe parcursul acestei interacțiuni:

- (3) A: CE-AȚI făcut în uichend (=weekend)?//B: bine.//A: bine?//B: mama ce face? tata?//A: <_i bi:ne↓ ȘI ei sânt sănătoși↑>//B: bravo.//A: #babi?# CE-A mai făcut?//B: <_p m↓> p-acolo↓ pân casă.//A: se: mărită ȘI vecina mea.//B: se mărită? (ROVA, Tanti Mimi: 109).

2.2. Funcția explicativă

Integrată într-un tip de discurs narativ cu rol informativ și explicativ („AH împărtășește colegilor impresii despre SUA”, după cum se precizează în paratextul transcrierii), următoarea secvență narativă subliniată în exemplul 4 stabilește o corelație între o stare de fapt (poziția dominantă a avocaților în sistemul juridic american) și o întâmplare pe care a determinat-o (focurile de armă asupra unui birou de avocați). Narațiunea este introdusă prin locuțiunea adverbială *de asta*, ce marchează funcția explicativă:

- (4) AH: *Îns-a fost o schimbare*↑↓ *Am asistat*↑ *atunci a fost interesant*↓ *la campania electorală*↑ *care era desTUL de asemănătoare*↓ <R am zis că Caragiale e universal↓ R> *nu numai național* ↑
[râsete]

AH: *dar în momentu-n care s-au terminat alegerile*↑ *în general*

II: *S-a potolit ji gâlceava.*

AH: *Da*↓ *s-au*::

LDJ: *Au acceptat.*

AH: *resemnat*↑ *au acceptat*↓ *au acceptat mai ales* <Î Și Î> *mă rog*↓ *acuma urmează un fel de luptă parlamentară acolo*↓ *se /m se pare că se mai::* . <@ manipuLEAză @> *ȘI pe-acolo influențele: în Camera Reprezentanților*↓ *în Camera Deputaților*↑ *PARtea financiară de fapt este: cea care conduce tot*↓. *ȘI politica*↓ *și toate*↑ . *ș- și::* *avoCAții sânt de fapt . forța numărul unu după finanțe*↓ (AK) *deci numărul doi să zicem. Prima forță sânt fiNANșele*↑ *ș-a doua sânt avocații*↓ *care*↓. . *este de fapt o țară organizată de ei adică*↓ *și-n folosul LOR. Dar /i: asta e (AK) se vede în cele mai mici amănunte. . . DE-ASta acum vreo lună a fost unul care s-a dus și-a împușcat pur și simplu* <@ un birou întreg @> *de avocați. <@ a intrat cu arma și-a făcut așa*↓ @> [gest imitativ]

II: <@ <? Focul din Crimea↓ da. ?> @> (CORV, *E un cartier cu școli foarte bune*: 108–109).

Situația politico-economică din SUA și faptul relatat se află într-o relație de tipul cauză-efect, secvența narativă explicând afirmațiile precedente și ilustrând viziunea vorbitoarei. Funcția explicativă, prin care se aduc lămuriri asupra unei realități, și funcția ilustrativă, venită în sprijinul punctului de vedere expus, coexistă în această secvență narativă.

În exemplul 5, narațiunea explică și ilustrează afirmația repetată a naratorului „mai prost e la tata” și alimentează comentariile ulterioare, care

sunt de natură general explicativă, arătând legătura dintre faptul de a fi născut „din flori” și anumite trăsături de personalitate:

(5) CM: <@ Da. @> Mai mai prost e la tata↓ că taică-meu săracu sânt ȘAPte↓ da' nu sânt buni nici Unul.

GA: <P <J Nu sânt buni! Sânt buni de mamă. J> P>

CM: S@nt buni de MAmă↓ da. . Tatăl meu e din floriCEle. . SUferă foarte tare din (AK) de (AK) din cauz-asta.

LDJ: <Î Cred. Î>

CM: Dar mai prost e când [râde] <@ S`racu @> <R pare și riDIcol câteodată.R> Ne-am dus la: o NUNtă odată↑ . și /i era un CÂNtec↓ /i: Cine-i născut în ianuArie să se ridice-n picioare și

GA: Da↓ și dup-aia Cine-i născut în flori.

CM: din FLOAre. Și numai TAică-meu s-a ridicat săracu. Și: sufeREA↓ da' el NU la glumă↓ că el NU prea e receptiv la glume. Și: s-a ridicat în picioare↑ și era foarte serios. <R Și eu i-am zis R> <Î STAI dragă jos.Î> Nu pot↓ <@ că eu sânt din FLOAre. @>

[râsete] Eu cred că DE-Aia are și SPiritul de familie foarte ascuȚIT.

GA: Da.

LDJ: A tânjit.

CM: Da:↑ și:-și iubește EXtraordinar mama↑ care nu MERită.

LDJ: Da' știi↓ că se spune că copiii din flori sânt CEI mai reușiți vreau să spun↓ și ca: . MINte↓ că sânt /i deșTEPTI↓ sânt talenTAȚI↓ TOCmai copiii care ⊥ /i: (CORV, La Obor era târg de oale: 113–114).

În următorul exemplu, vorbitoarea B oferă o explicație suplimentară despre modul în care a traversat strada, în completarea răspunsului anterior „da” și ca reacție la replica laudativă a interlocutoarei („bravo”):

(6) A: [ați putut să traversați strada?

B: da.

A: da. # <@_i bra:vo.>

B: am stat până nu să vede nicio mașină. # # <Î și cân _am văzu că nu mai e nicio mașină↑ am trecu _și io.>

A: <Î mhm↑> (ROVA, Tanti Mimi: 112).

2.3. Funcția ilustrativă

În exemplul 7, extras din ROVA, narațiunea ilustrează punctul de vedere care o prefățează (*da sânt oameni care-i îngrijesc <MARC extraordiNAR.>*) și care introduce o idee contrară acordului inițial (*io sânt SIgură că stau↓*), deci o schimbare de perspectivă, accentul căzând pe relatare:

(7) C: da ȘTII că stau unii cu câinii în casă↑ în cameră↑ și-n PAT.

(2 sec.)

B: io sânt Sigură că stau↓ da sânt oameni care-i îngrijesc <_{MARC} extraordiNAR.> # cuscra mea are un câine. MIC. # # l-a adus doru↓ lui ana l-a adus↓ da <_jmicuț și frumo::s → > # și TOT așa↓ io nu l-am acceptat finc-atunci cân_era mic↑ făcea: treaba mică pân casă↑ pă: unde-l țineai↓ pe hol acolo în bucătărie↓ unde era↓
[(xxx)]

A: [e↓ asta să-nvăȚA

B: da. # e↓ aflați că ei l-a (sic!) acceptat↑ # și l-a crescut a<Î Ș:A de frumos→> # și doarme-așa de frumos↑ și e cuminte și cuscru' când să[⊥] CUScru↓ # cân_ă duce cu el afară↑ de la ușă-l ia în brațe↑ și el SINGur stă-n cadă. (ROVA, Taclale: 86–87).

Narațiunea poate figura ca ilustrație în favoarea unei constatări mai generale, a unei opinii de interes mai larg (*dar în sănătate la momentul actual e un HAOS toTAL*), precum în interacțiunea *Conversație în accelerat* din IVLRA. Ca și în exemplul anterior, schimbarea de perspectivă asupra subiectului abordat este introdusă prin conjuncția adversativă *dar*. Naratorul își anunță povestirea ca exemplu pentru constatările sale asupra situației din domeniul sănătății publice. Pentru a-și construi o imagine cât mai credibilă, acesta își construiește prin discurs un etos pozitiv, prin care transpare totuși o falsă modestie (*eu eu lucrez și n:ici nu vreau să vă impresionez↓ ni:ci nu vreau să mă dau cum se spune# rotund.*). Dramatizarea discursului raportat este un mijloc prin care este augmentată valoarea ilustrativă a celor povestite și prin care este exprimată atitudinea naratorului față de întâmplarea relatată:

(8) B: m-a plimbat.# can final# la un[⊥] la al cincilea mi-a venit dreacii. și i-am[⊥] și l-am obligat într-un[⊥] bine: i-am zis↓ dom doctor↓ sînteți al CINCilea domne↓ păi CE fac păi pîn la (xxx)? <_jdu-l și dumneata la etaju CINCI↓ acolo unde sînt medici NUmăi de familie>. deci io am fost cu el la ie:tajul unu↓ unde sînt ȘI medici de fami– (deci) la al cincilea am spus↓ al cincilea zice# <_jdu-l și tu că eu n-am timp↓ am treabă↓ am mu–mulți pacienți. așa ca și cum a fost că n-am[⊥]# <_{F,IM} lasă-mă-n pace># <_Rdu-l de-aici># <_Rn-am nevoie de el>. și i-am zis. domle:↓ dac-aveți nevoie: de PLAtă:↓ pentru a:– a:cordarea unui ajutor↓ cît de banal și micuț ar fi↓ vă plătesc io. știți↑ fac io chestia asta↓ cît costă plătesc io↓ da' n:u să poate. păi io trebuia(m) să fiu și io la muncă. dumneata crezi că io mă plimb cu el pîn la doișpe ziua? și pîn la urmă l-a luat [...] (IVLRA, *Conversație în accelerat*: 31–32).

Interacțiunea *Amintiri de pe front* cuprinde, de asemenea, o narațiune de tip *exemplu* ce ilustrează o judecată, un raționament de ordin moral (*cu dumnezeu nu te-ncurci*):

- (9) *A: cu dumnezeu nu te-ncurci. el m-a scăpat din MU:lte belele pă mine. din multe belele. v-am spus poveștile mele după front? [...] eram în crimeea și presimȚEAM când debarcă rușii. ei erau în taman. și din taman↑ porneau câte trei patru vapoare↓ cu ZEce mii cu DOIspe mii cu CINșpe mii de oameni care să debarce↓ noi eram treizeci dă mii dă↓ cu nemții cu tot↑ și cu ai noștri↓ treizeci dă mii pe litoral↓ să așteptăm debarcările astea. (IVLRA, Amintiri de pe front: 47).*

După Eggins și Slade (1997), în cazul povestirilor-exemplu, accentul cade pe semnificația povestirii, întâmplarea propriu-zisă având rolul de a ilustra ideea generală¹. Aceeași idee poate fi exemplificată prin performarea unor narațiuni diferite, dar cu același *point of the story*.

2.4. Funcția evocativă. Narațiuni „pour raconter”

În interacțiunea *Și-acuma mă pun să cumpăr cărți* (ROVA), există o serie de narațiuni pe aceeași temă, dramatizate prin folosirea discursului raportat. Narațiunea alimentează conversația cu aspect de small-talk, cu rol în menținerea relației. Locul interacțiunii este un salon de coafură. Întâmplările sunt evocate pe un ton relaxat, pentru a sublinia, explicit (*ăștia nu mai dansează BLU:zuri↓ să↓ <Î noi abea așteptam să pună un bluz↑ să ne strângem în BRAțe.>*) și implicit, punctele comune dintre interlocutori (A și B fac parte din generații apropiate, își petreceau timpul liber într-un mod asemănător) și pentru plăcerea de a vorbi. În această conversație, pasajele care se referă la tineri au o funcție ilustrativă (susțin afirmația naratoarei *nu prea dansează*, ce răspunde la întrebarea lui A *acuma crezi că mai # dansează↑ sau stau și fumează plictisiți.*), iar funcția evocativă se actualizează în pasajele în care naratoarea redă întâmplări din tinerețe:

- (10) *A: nu pot să fie # nefericiți. # nu eram NOI nefericite↑ c-aveam motive mai: # # poate [mai multe decât ei.
B: [ăștia nu mai dansează BLU:zuri↓ să↓ <Î noi abea așteptam să pună un bluz↑ să ne strângem în BRAțe.> ((râde))
A: <P Î păi chiar așa.>
C: foarte frumos.
B: va:i da NU vă spun↓ la o petrecere. # a venit unu # cu un sidi (=engl. C. D.) cu aceMEu↓ (=A.C.M.-ul) # adică cu <MARC adrian copilul minune.>
A: <F vai.>
[...] B: <P și-aȘA e: cu tineretu de azi.> # # # <Î L da noi făceam și jocuri de socieTA:te↓ jucam MIma↓> chiar dacă se lânzeza atmosfera↓ nu mai aveai chef de dans↓ și te: (K) s-așeza care pă colo că erau obosiți↑ <R*

¹ “The incident is described in order to illustrate the point being made” (Eggins, Slade, 1997: 237).

CE să facem↓> *s ne uităm unii la alții-așa*↑ *stăm pă semiîntuneric și ne ia SOMnu?*> # # *punem de-o MImă*↓ *ceVA*. (ROVA, *Și-acuma mă pun să cumpăr cărți*: 60–61).

Interacțiunea *Evocări* din ROVA, având loc cu scopul sărbătoririi „a 60 de ani de la înființarea Institutului de Lingvistică *Iorgu Iordan – Al. Rosetti*”, cuprinde povestiri prin care sunt evocate personalități marcante ale institutului de cercetare. Dramatizarea narațiunii prin teatralizarea discursului raportat, relatarea cu umor a unor întâmplări relevante pentru anumite trăsături de personalitate ale oamenilor de știință determină ca această interacțiune formală să aibă unele caracteristici specifice conversației (spontaneitate, relaxare conversațională):

- (11) *A: se-nâmpla ca lazăr*↑ *ceLEbrul șofer lazăr*↑ *să nu: fie*↓ # *când î punea pe secretară să-l caute.și Sună*. # *la garaj era unu potoce*. # *potocea era șefu garajului*. # *și* ⊥ *io am fost de FAță*↓ *l-am văzut de câteva ori. el ținea telefonu-așa cumva ((gesturi imitative)) într-o parte*↑ *se uita (xx) și vorbea de multe ori (xxx)*. <*IM aLO*↓ *bună ziua*.> ((*își drege glasul*)) <_{IM} *“tovarășu potoce?* # *uite*↓ *aici tovarășu iorgu iordan*”.> ((*își drege glasul*)) <_{IM} *uite despre ce e vorba. aș avea nevoie de o mașină*. (xx) *LASă*↓ # *mașină*. # *tovarășu lazăr*↑”> ((*își drege glasul*)) <_{IM} *când îl caut*↑ *nu-l găsec. nu știu unde s-a dus*↑ *l-am cătat peste tăt*↓ *și: trebuie să merg la consiliu’ de miniștri*↑ *avem acolo*↑”> *î explică lui potoce unde merge el la guvern*↑ *să susțină un proiect de lege*↑ *în care era implicat*. # *NU era nevoie de toate chestiile-astea*. # *și* # *ăla*↑ *“imediat*↓ *vă trimit*↓”. *“bine*↓ *îți mulțumesc*”. <_{IM} *îți mulțumesc foarte frumos*”.> *și-nchidea telefonu*. # # *rosetti avea ȘI el mașină dar nu*⊥ *într-o vreme trebuia să CEAră la garaj mașina*↓ *să-i trimită*. # *și: suna de la: fonetică*↓ *de la telefonu ăla care era acolo*↑ <_J *“a*> <_I *LO*.> # # *poTOcea*. # *HAI*. # *la DRACu*”. *și trântea telefonu ((gest imitativ))*. ((*râsete*)) (ROVA, *Evocări*: 53–54).

2.5. Funcția confesivă

Aspectul evocativ al secvențelor narative din interacțiunea *Confesiuni* (IVLRA) servește unei funcții terapeutice de expunere și de înțelegere a propriului trecut sau identități (*sînt un copil adoptat*↓), de exprimare a sentimentelor (*îmi este teamă*), de motivare a acțiunii prezente (*NU pot s-o las*. <_{MARC} *NU pot s-o las*> [să]). În această narațiune, accentul cade pe *telling*, pe o expunere a întâmplărilor apropiată de relatare. Cu toate acestea, perspectiva subiectivă reiese din pasajele interpretative, evaluative (*adică totul să fie NUmăi și NUmăi pentru EA*↑ *și EA să fie pe primul plan*.).

- (12) *A: dar îmi este teamă că-ntr-o zi î::: # deși eu N-AM cheie la apartament*↓
la noi # au fost [niște discuții odată demult
B: [păi de CE

+A: *de foarte mult în familie*↑ *sînt un copil adoptat*↓ *sînt din famili-*⊥
sînt î:: nepoata și::⊥ *adică ne-am înțeles foarte bine pînă la perioada*
pubertății. o dată cu:: *pubertatea nu am reușit să mai găsim nici un punct*
comun. ea fiind și singură↑ *divorțată*↑ *TOT motivul am fost eu*↓⊥ *a:l al*
adoptării din familie↓ *nu a vrut să ia din partea tatălui*↑ *au divorțat*↑ *și*
o persoană apro- foarte:: *îm::# CUM să sp- ă::* *adică totul să fie NUmăi*
și NUmăi pentru EA↑ *și EA să fie pe primul plan. și de la pubertate*
au început discuțiile dintre noi. pe mine Nciodată nu a reușit să mă-
nțeleagă↑ *întotdeauna avea foarte multă înțelegere pentru* <_{MARC} *cei de*
alături>↓ *iar pe mine pe-* [pentru mine
 B: [străinii de alături (IVLRA, Confesiuni: 49–50).

Confesiunea are un rol în autocunoaștere (*mă cunosc ATÎT de bine și am*
avut ATÎTA timp și ATÎTA::⊥ *să mă cunosc și să vorbesc cu mine însămi*↑
încît↓ *ca și cum aș vorbi de o ALTĂ persoană*↓ *reușesc să mă: să m-analizez*
FOARTE bine↓ *și cele bune și cele rele că* <_@ *slavă domnului*↑ *nu ducem*
lipsă.> *am fost un copil FOARTE timid*) și în autodezvăluire, fiind un indice al
 tipului de relație dintre participanții la dialog.

3. Concluzie

Deși analiza exemplelor s-a bazat pe relevarea rolului predominant al
 secvenței narative în conversație, putem observa că pot fi actualizate simultan
 unele funcții complementare. Astfel, funcția informativă poate fi complinită
 de cea explicativă (de exemplu, în interacțiunea *La Obor era târg de oale*,
 întrebarea *Da' CE se ntâmplă în /i (AK) la: târgul `sta de Sfânta Mărie*
cere și o lămurire), funcția confesivă implică evocarea atunci când sunt
 relatate întâmplări din trecutul personal îndepărtat, iar funcția ilustrativă nu
 exclude explicația, pentru a spori valoarea argumentativă a relatării. Rolul
 unei narațiuni în conversație poate fi determinat de intenția de comunicare a
 naratorului (ce urmărește să dea o informație, să explice, să argumenteze, să
 evoce, să se dezvăluie pe sine), de replica declanșatoare de discurs narativ, de
 cadrul în care se desfășoară interacțiunea, de relația dintre interlocutori.

SURSE

- IVLRA: Liliana Ionescu-Ruxăndoiu (coord.), *Interacțiunea verbală în limba română*
actuală. Corpus (selectiv). Schiță de tipologie, București, Editura Universității din
 București, 2002.
 CORV: Laurenția Dascălu Jinga, *Corpus de română vorbită (CORV). Eșantioane*,
 București, Editura Oscar Print, 2002.
 ROVA: Laurenția Dascălu Jinga (coord.), *Româna vorbită actuală (ROVA). Corpus și*
studii, București, Editura Academiei Române, 2011.

BIBLIOGRAFIE

- Eggins, S., D. Slade, 1997, *Analysing Casual Conversation*, Londra/Washington, Cassell.
- Inwood Deneufchâtel, Hilary, 2005, *La narration dans la conversation: une approche conversationniste*, thèse présentée en vue de l'obtention du doctorat, sous la direction de Deniz Apothéloz, Université de Nancy 2.
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 1991, *Narațiune și dialog în proza românească. Elemente de pragmatică a textului literar*, București, Editura Academiei Române.
- Labov, W., J. Waletzky, 1981 [1967], „Analiza narativă: versiuni orale ale experienței personale”, trad. Constanța Crișan-Simu, în *Poetica americană. Orientări actuale*, Mircea Borcilă, Richard McLain (coord.), Cluj-Napoca, Editura Dacia, p. 261–303.

SIGLE

- DEX: *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.

Iuliana CHIRICU
Institutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”, București